

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

**NUTARIMAS
DĖL VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ TINKLO OPTIMIZAVIMO PLANO
PATVIRTINIMO**

2017 m. Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 28 straipsnio 4 dalimi ir Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. rugsėjo 27 d. nutarimu Nr. XII-2654 „Dėl Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairių patvirtinimo“, n u t a r i a:

1 straipsnis.

Patvirtinti Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo planą (pridedama).

2 straipsnis

Pavesti valstybiniams universitetams iki 2018 m. birželio 1 d. parengti teisės aktų projektus, susijusius su Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano įgyvendinimu, ir pateikti juos Lietuvos Respublikos Seimui.

3 straipsnis

Pasiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei iki 2018 m. birželio 1 d. priimti sprendimus dėl valstybinių kolegijų tinklo optimizavimo ir parengti teisės aktų projektus, reikalingus Valstybinių kolegijų tinklo optimizavimui įgyvendinti.

Seimo Pirmininkas

VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ TINKLO OPTIMIZAVIMO PLANAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano (toliau – Planas) tikslas – sukurti prielaidas aukštai mokslo ir studijų kokybei, veiksmingai aukštojo mokslo sąsajai su šalies visuomenės, valstybės, verslo poreikiais ir mokslo ir studijų tarptautiniam konkurencingumui. Siekiama, kad įgyvendinus Planą ir kitas aukštojo mokslo sektoriui būtinas reformas, 2030 metais Lietuvos aukštasis mokslas tenkintų šiuos šalies strateginiuose dokumentuose įvardytus parametrus:

1.1. Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje vykdomi aukščiausio lygio, tarptautiniu mastu konkurencingi moksliniai tyrimai, studijos ir taikomoji inovacinė veikla;

1.2. Lietuvos aukštosios mokyklos yra tapusios tarptautiniais studentų ir mokslininkų traukos centrais;

1.3. Svarbiausiose šalies mokslo ir studijų plėtros srityse yra sutelkta tarptautinio lygio mokslininkų kritinė masė, tyrėjo ir dėstytojo darbas Lietuvoje yra vienas tarp labiausiai prestižinių;

1.4. Mokslas ir studijos atitinka šalies visuomenės, valstybės ir verslo poreikius ir yra jų nuolatinio atsinaujinimo, konkurencingumo, technologinių ir socialinių inovacijų kūrimo vienas iš svarbiausių šaltinių.

2. Planas yra parengtas vadovaujantis Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, nuostatomis, įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgyvendinimo plano patvirtinimo“, II prioriteto „Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas“ 2.2.4 darbą „Darnaus profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų tinklo sukūrimas ir socialinės įtraukties didinimas“, atsižvelgiant į Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gaires, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. rugsėjo 27 d. nutarimu Nr. XII-2654 „Dėl Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairių patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 20 d. nutarimą Nr. XIII-163 „Dėl valstybinių universitetų tinklo optimizavimo“, Europos Komisijos 2010 m. kovo 3 d. komunikatą „Europa 2020. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“.

II SKYRIUS ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

3. Veiksminga mokslo ir studijų sistema yra šalies inovacijų sistemos pagrindas, užtikrinantis naujų žinių ir idėjų generavimą, jų perėmimą ir pritaikymą šalies ūkyje ir kituose visuomenės sektoriuose. Kokybiškas aukštasis mokslas ne tik aprūpina šalį išsilavinusia, verslia ir kūrybinga darbo jėga. Aukštasis mokslas, išsilavinę žmonės taip pat yra šalies socialinės sanglaudos, pilietinio atsparumo pamatas, įsitraukimo į tarptautinę šalių bendriją būtinas komponentas. Kokybiškas aukštasis išsilavinimas žmogui suteikia daugiau galimybių surasti patrauklią darbo vietą ir užtikrina tvarius socialinius ryšius. Būtinios kokybiško aukštojo mokslo sąlygos yra aukščiausia jame dalyvaujančių mokslininkų ir dėstytojų kompetencija, naujausiomis

mokslo žiniomis ir tiesioginiais saitais su praktika pagrįstos studijų programos, tarpdisciplininė ir tarptautinė studijų aplinka, šiuolaikinį mokslo ir technologijų lygį atitinkanti mokomoji, laboratorinė įranga ir mokslinės bei mokomosios informacijos šaltiniai, tarptautinius standartus atitinkantys studentų miesteliai.

4. Dabartinė situacija Lietuvos aukštajame moksle netenkina suinteresuotų šalių – studentų, kitų akademinės bendruomenės narių, visuomenės ir verslo. Prastėjanti demografinė situacija, ribotos valstybės finansinės galimybės, mažas tarptautinis konkurencingumas, maži dėstytojų ir mokslininkų atlyginimai, studijų programų ir mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacinės veiklos (toliau – MTEPI) fragmentacija, akademinės bendruomenės uždarumas ir nenoras keistis, ribotas verslo įsitraukimas į MTEPI – tai tik dalis problemų, kurioms spręsti reikalingi neatidėlioti veiksmai. Lietuva turi ieškoti būdų, kaip dabartines lėšas paskirstyti efektyviau ir paskatinti mokslo ir studijų sistemos kokybės, atitikties visuomenės poreikiams ir tarptautinio konkurencingumo augimą.

5. Šiuo metu Lietuvoje veikia 14 valstybinių universitetų, 12 valstybinių kolegijų ir 12 valstybinių mokslinių tyrimų institutų. Lietuva kaip maža valstybė su taip išskaidytu intelektiniu potencialu nėra konkurencinga tarptautinėje mokslo ir studijų erdvėje. Siekdamas didinti šalies aukštojo mokslo bei mokslinių tyrimų konkurencingumą mokslo ir studijų institucijų tinklo optimizavimo kelią pastaruoju metu pasirinko ne viena Europos valstybė. Sėkminga užsienio valstybių patirtis rodo, kad valstybė turi priimti ryžtingus politinius sprendimus ir nuosekliai įgyvendinti pertvarką per kuo trumpesnį laiką. Įveikti fragmentaciją, konsoliduoti Lietuvos mokslinį potencialą ir optimizuoti mokslo ir studijų institucijų tinklą Lietuvai ne kartą rekomendavo įvairios tarptautinės organizacijos: Pasaulio bankas, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (toliau – EBPO), Europos Komisija (toliau – EK), Norvegijos mokslo taryba ir kt.

6. Darnūs švietimas ir kultūra yra viena iš penkių svarbiausių Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Programa) sprendimų sričių, grindžiančių valstybės raidos viziją. Švietimas Programoje suvokiamas kaip valstybės gerovės ir nacionalinio saugumo, jos pažangos spartinimo pagrindas. Lietuvos švietimo politikos esminiai siekiai yra kokybė, tinkamumas, lygios galimybės, prieinamumas ir tarptautinis reikšmingumas (Programos 123 punktas). Aukštosiose mokyklose bei mokslinių tyrimų institutuose plėtojami aukšto lygio moksliniai tyrimai, jų rezultatų panaudojimas ir inovacijos iš esmės lemia šiuolaikinės visuomenės pažangą, žmogaus ir visuomenės gyvenimo kokybę (Programos 137 punktas). Įgyvendinti nacionalinės švietimo politikos siekius aukštojo mokslo srityje numatoma stiprinant aukštųjų mokyklų sąsają su socialiniais ir verslo partneriais, specialiųjų ir bendrųjų gebėjimų, ypač kūrybiškumo, novatoriškumo ir verslumo ugdymą (Programos 125.4 papunktis), individualizuojant priėmimo į aukštąsias mokyklas sistemą (127.5 papunktis), aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų finansavimo modelį susiejant su mokslo ir studijų rezultatais, sudarant kokybės ir tinkamumo kriterijais pagrįstas sutartis su aukštosiomis mokyklomis dėl rengiamų specialistų profesijų ir skaičiaus, didinant dėstytojų ir tyrėjų darbo užmokestį (128.6 papunktis, 141 punktas), garantuojant nemokamas studijų vietas valstybei svarbiose srityse (128.7 papunktis).

7. Aukštojo mokslo kokybės ir atitikties paskirčiai pagrindas yra moksliniai tyrimai ir inovacinė veikla. Programoje konstatuota, kad „Lietuvos mokslo ir studijų sistema vis dar yra pernelyg fragmentiška, joje sukuriamą per mažai technologinių ir socialinių inovacijų“ (Programos 139 punktas), o jos „infrastruktūra yra išskaidyta universitetuose, mokslinių tyrimų institutuose, mokslo ir technologijų parkuose, integruotuose mokslo, studijų ir verslo centruose (slėniuose). Siekiant, kad aukštasis mokslas ir moksliniai tyrimai taptų išskirtine pažangos galimybe, svarbu sutelkti aukštųjų mokyklų, mokslinių tyrimų institutų žmonių išteklius, racionaliai ir tikslingai panaudoti mokslo infrastruktūrą“ (Programos 140 punktas). Programoje

pabrėžiama, kad aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sektorius finansuojamas nepakankamai ir neefektyviai, dėstytojų ir tyrėjų atlyginimai yra vieni mažiausių Europos Sąjungoje (toliau – ES), o mokslinių tyrimų išskaidymas, temų pasikartojimas skirtingose institucijose, panašius tyrimus vykdančių grupių bendradarbiavimo ir jų tarpusavio koordinavimo stoka yra svarbiausios ribotų išteklių neracionalaus naudojimo priežastys (Programos 142 punktą). Todėl šalia studijų, mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo sistemos tobulinimo, bendradarbiavimo su socialiniais ir verslo partneriais, tarptautiškumo skatinimo, visapusiškų priemonių tobulinti studijų kokybei, dėstytojų karjeros sąlygoms ir doktorantūrai Programoje, su ja susijusiuose dokumentuose bei jos įgyvendinimo plane numatomas ir aukštųjų mokyklų bei mokslinių tyrimų institucijų sistemos optimizavimas.

8. Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. rugsėjo 27 d. nutarimu Nr. XII-2654 „Dėl Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairių patvirtinimo“ (toliau – Gairės), kurių įgyvendinimą numato Programos 144.6 papunktis, kompleksinė mokslinių tyrimų sistemos pertvarka, orientuota į inovacijomis grįstos ekonomikos ir demokratijos plėtrą, ir bendrojo ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo ir mokymosi visą gyvenimą grandžių subalansavimas įvardijami kaip vieni svarbiausių Lietuvos mokslo pažangos ir inovacijų skatinimo siekinių (Gairių 2 punktą). Konstatuojama, kad „Lietuvos mokslo ir inovacijų sektoriaus trūkumai yra sisteminiai ir susiję tiek su išteklių stoka atskirose srityse, tiek su neefektyviu jų panaudojimu“ (Gairių 6 punktą); kad neefektyviai veikia mokymo institucijų tinklas (Gairių 7 punktą), o „mokslinių tyrimų infrastruktūros optimalus panaudojimas visuomenės gerovei ir ūkio plėtrai vis dar yra iššūkis“ (Gairių 9 punktą). Siekiant plėtoti inovatyvią ekonomiką ir ugdyti kūrybingą, sumanią, politiškai brandžią visuomenę, pabrėžiama būtinybė stiprinti tarptautiniu mastu galinčias konkuruoti aukštąsias mokyklas (Gairių 8.4 papunktis), pasaulinio lygio mokslo centrus (Gairių 10.1 papunktis), šalies ir tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų sąveiką (Gairių 10.4 papunktis) ir konsoliduoti mokslo ir studijų institucijų, slėnių, technologijų parkų potencialą (Gairių 10.7 papunktis).

9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, II prioritete „Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas“ greta profesinio mokymo ir aukštojo mokslo studijų turinio ir metodų atnaujinimo, socialinės įtraukties didinimo, sąlygų ir paskatų mokytis visą gyvenimą tobulinimo, švietimo ir mokslo finansavimo, stebėsenos ir vertinimo, tyrėjų ir dėstytojų rengimo, karjeros sistemų pertvarkų 2.2.4 darbe numatytas darnaus profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų tinklo sukūrimas. Vykdamas šio darbo 3 veiksmą yra parengtas šis Planas.

10. Atlikus Lietuvos aukštojo mokslo būklės analizę, įvardijami tokie teigiami veiksniai (stiprybės ir galimybės):

10.1. Lietuvos aukštasis mokslas, išsilavinusių žmonių skaičius tebėra vienas iš šalies inovacijų sistemos pranašumų.

10.2. Didelė Lietuvos piliečių dalis siekia aukštojo mokslo užsienyje. Eurostato 2012 m. duomenimis, iš Lietuvos į ES 27 / Europos ekonominės erdvės (toliau – EEE) / šalių kandidačių į aukštąsias mokyklas studijuoti visą studijų programą išvyko 8,3 proc. studentų. Tai gerokai viršija ES vidurkį, kuris siekia 3,5 procento. Tačiau į Lietuvą atvykusių studijuoti iš ES 27 / EEE / šalių kandidačių studentų skaičius 2012 metais sudarė tik 0,2 proc., kai ES 27 vidurkis – 3,6 proc.

10.3. Eurostato duomenimis, bendrosios valdžios išlaidos aukštojo mokslo studijoms, 2015 metais palyginti su 2010 metais, išaugo 36 proc. Šios išlaidos 2010 metais siekė 331 mln. eurų arba 1,18 proc. bendro vidaus produkto (toliau – BVP), o 2015 metais – 450 mln. eurų arba 1,21 proc. BVP.

10.4. Nepaisant nepalankių sąlygų, tokių kaip studentų skaičiaus mažėjimas, mokslininkų talentų nuotėkis į kitas šalis, kai kurie bendri mokslo rodikliai pagerėjo. Lietuvos tyrėjų straipsnių, kurie išspausdinti mokslo žurnaluose, referuojamuose prestižinėse duomenų bazėse, skaičius per 2010–2016 metų laikotarpį padidėjo daugiau nei ketvirtadaliu: „Clarivate Analytics Web of Science“ – 29 proc., „SCOPUS“ – 25 proc.

10.5. Į šalies mokslo ir studijų sistemą buvo daug investuojama per 2004–2006 ir 2007–2013 metų ES struktūrinių fondų (toliau – SF) paramos laikotarpius, todėl šiuo metu mokslinių tyrimų materialinė bazė, infrastruktūra yra iš esmės pagerėjusi ir pagrindinėse sumanios specializacijos kryptyse atitinka tarptautinį lygį. Iš dabartinio ES SF paramos laikotarpio taip pat yra suplanuotos investicijos, skirtos mokslo ir studijų bazės pertvarkymo veikloms pabaigti. Tinkamai nukreiptos ir suderintos su kitais būtinais veiksmais jos gali lemti aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sistemos proveržį iš atsiliekančių į vidutiniškai pažangių ES šalių grupę.

10.6. Dalis aukštųjų mokyklų, tiek universitetų, tiek kolegijų, yra pasiekusios gerų studijų, taikomosios, iš dalies ir mokslinės veiklos rezultatų, pavyzdžiui, biotechnologijos ir biomedicinos, šviesos technologijų, jūrėivystės ir kitose srityse.

11. Atlikus Lietuvos aukštojo mokslo būklės analizę, įvardijami tokie neigiami veiksniai (silpnybės ir grėsmės):

11.1. Sparčiai mažėja abiturientų ir stojančiųjų į aukštąsias mokyklas bendrasis skaičius. 2016 metais stojančiųjų į pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas, palyginti su praėjusiais metais, sumažėjo 11 proc., o per paskutinius ketverius metus – 25 proc. (nuo 40188 stojančiųjų 2012 metais iki 29980 stojančiųjų 2016 metais). Prognozuojama, kad 2020 metais abiturientų, lyginant su 2010 metais, bus perpus mažiau. Nesiimant jokių veiksmų, 2020 metais visi šalies universitetai bendrai priims mažiau studentų, nei keturi didžiausieji jų priėmė 2010 metais.

11.2. Mažėjant konkurencijai dėl studijų vietų aukštosiose mokyklose į jas priimami vis žemesnį konkursinį balą surinkę studentai, stojančiųjų atranka į daugelį studijų krypčių beveik nevyksta, o kai kuriose kryptyse, tarp jų šaliai itin svarbiose inžinerijos, informacinių technologijų, nebeužpildomas net valstybės finansuojamų vietų skaičius. Antai 2012 metais iš tų pačių metų laidos abiturientų grupės į Lietuvos valstybines aukštąsias mokyklas įstojo 84 proc., o 2016 metais – net 88 proc. norinčiųjų studijuoti. Atitinkamai iš stojusiųjų po pertraukos grupės 2012 metais įstojo 58 proc., o 2016 metais – jau 67 proc. norinčiųjų studijuoti. Valstybės finansuojamose studijose universitetuose vidutinis įstojusiųjų konkursinis balas 2016 metais, palyginus su 2015 metais, sumažėjo nuo 6,95 iki 6,73, o kolegijose – nuo 4,03 iki 3,93.

11.3. Tik šiek tiek daugiau nei pusė pirmosios pakopos studijų absolventų dirba darbą, kuriam reikalinga aukšta kvalifikacija. 2015 metais į darbus, kuriems reikalinga aukšta kvalifikacija, įsidarbino 58 proc. Lietuvos aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos studijų programose toliau nebestudijuojančių absolventų. Matyti žymus skirtumas tarp kolegijų ir universitetų. Darbą, kuriam nereikalingas aukštasis išsilavinimas, 2015 metais dirbo 47 proc. kolegijų ir 68 proc. universitetų absolventų. Darbo rinkos ir ruošiamų specialistų atitikties stoką rodo ir EBPO tyrimas, teigiantis, kad Lietuvoje, dažniau nei vidutiniškai kitose EBPO šalyse, darbuotojai pasižymi per aukšta kvalifikacija: apie 26,5 proc. Lietuvos darbuotojų mano turintys aukštesnius gebėjimus, nei iš jų reikalaujama darbe, t. y. įgūdžių lygis viršija darbo reikalavimus. Pagal šį rodiklį Lietuva gerokai lenkia EBPO šalių narių vidurkį (21,7 proc.).

11.4. Bakalauro studijų programų turinys pernelyg susiaurėjęs. Atviros informavimo konsultavimo orientavimo sistemos (toliau – AIKOS) duomenimis, Lietuvoje yra registruota apie 1,8 tūkst. studijų programų. Universitetuose į kas trečią, kolegijose į kas ketvirtą programą priimama tik iki 10 studentų, ir tokių programų dalis vis didėja. Toks išsiskaidymas neužtikrina kompetencijų ir išteklių koncentracijos.

11.5. Tos pačios krypties studijos lygiagrečiai vykdomos daugelyje universitetų ir kolegijų. Ypatingai didelis socialinių mokslų studijų programų dubliavimasis. Pavyzdžiui, vadybos studijų krypties studijas siūlo 23 aukštosios mokyklos pagal 40 studijų programų; verslo studijų krypties studijas – 20 aukštųjų mokyklų pagal 32 studijų programas; socialinio darbo studijų krypties – 16 aukštųjų mokyklų pagal 18 studijų programų.

11.6. Universitetuose ir mokslinių tyrimų institutuose matomas ir mokslinių tyrimų dubliavimas, menkas institucijų, vykdančių panašius tyrimus, bendradarbiavimas. Dėl to daugelis mokslinių kolektyvų yra itin smulkūs ir nepajėgūs išlaikyti aukštą mokslinių tyrimų lygį ir įsitraukti į tarptautinius mokslinių tyrimų tinklus. Pavyzdžiui, ekonomikos mokslo krypties tyrimai atliekami 18 institucijų, o tyrimus jose vidutiniškai atlieka 3 sąlyginiai tyrėjai. Visuomenės sveikatos mokslo krypties tyrimai atliekami 8 institucijose, o sąlyginių tyrėjų, atliekančių šios krypties tyrimus, mediana yra 2. Remiantis Lietuvos publikacijų duomenų bazės 2010–2014 metų duomenimis, vos 13 proc. visų Lietuvos mokslininkų publikuojamų mokslinių straipsnių parengiama drauge su kolegomis iš užsienio.

11.7. Dėl tos pačios priežasties Lietuvos dalyvavimo tarptautinių mokslinių tyrimų programose rezultatai yra kuklūs. Lietuva išlieka viena iš mažiausių EK dotaciją gaunančių ES šalių „Horizontas 2020“ programoje. Šiai programai teiktų Lietuvos institucijų paraiškų sėkmės rodiklis buvo tik 11,8 proc., o visų ES šalių vidurkis – 14,7 proc.

11.8. Vykdoma MTEPI veikla mokslo ir studijų institucijose dažnai nėra aktuali technologines inovacijas diegiančioms įmonėms. Tai matyti iš Lietuvos statistikos departamento 2016 metais atlikto tyrimo „Inovacinės plėtros veikla 2012–2014“, teigiančio, kad technologines inovacijas diegiančios įmonės vis mažiau bendradarbiauja su aukštosiomis mokyklomis ir mokslinių tyrimų institutais.

11.9. Atlyginimai Lietuvos aukštojo mokslo sektoriuje yra kraštutinai nekonkurencingi. Lietuvos tyrėjų vidutinis atlyginimas, perskaičiavus pagal perkamosios galios paritetą, yra net 4 kartus mažesnis nei ES vidurkis. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Sodra) duomenų analizė rodo, kad Lietuvos valstybinėse aukštosiose mokyklose vidutinis (neatskaičius mokesčių) asistentų darbo užmokestis – 345 eurai, lektorių – 553 eurai, jaunesniųjų mokslo darbuotojų – 568 eurai, mokslo darbuotojų – 849 eurai, docentų – 903 eurai, vyresniųjų mokslo darbuotojų – 1207 eurai, profesorų – 1518 eurų.

11.10. Dėstytojų darbo krūvis Lietuvoje yra neproporcingai didelis, be to, dėstytojų ir tyrėjų darbas dažnai išskaidytas per kelias darbo vietas. 46 proc. Lietuvos tyrėjų daugiau nei pusę savo darbo laiko skiria dėstyti, o Vakarų Europos šalyse daugiau nei pusę tyrėjų dėstyti skiria mažiau nei 25 proc. savo darbo laiko. Lietuvoje, palyginti su ES, didžiausia dalis tyrėjų dirba keliuose sektoriuose (beveik 41 proc.), dažniausiai – aukštojo mokslo ir viešajame. Tai aiškintina mažu darbo užmokesčiu ir įdarbinimu tik dalimi etato.

11.11. Jauni (25–34 metų) dėstytojai ir tyrėjai vis dažniau dirba nepilnu etatu. 25–29 metų amžiaus grupėje dėstytojų ir tyrėjų vidutinis etato dydis yra – 0,5 etato. 30–34 metų amžiaus grupėje dėstytojų vidutinis etato dydis siekia 0,59 etato, tyrėjų – 0,74 etato. Kolegijų, universitetų ir mokslinių tyrimų institutų 25–29 metų tyrėjai ir dėstytojai, remiantis Sodra duomenis, vidutiniškai uždirba 513 eurų, o 30–34 metų tyrėjai ir dėstytojai – vidutiniškai 678 eurus.

11.12. Didelė Lietuvos aukštojo mokslo ir MTEPI finansavimo priklausomybė nuo ES SF paramos. Užsienio lėšos – vienos iš svarbiausių Lietuvos MTEPI finansavimo šaltinių, tačiau didžiausią šių lėšų dalį (2014-2020 metų periodu Švietimo ir mokslo ministerijai MTEPI skiriama 467 mln. eurų Europos fondų investicijų lėšų) sudaro per biudžetą paskirstoma ES parama, kuri, tikėtina, po kelerių metų baigsis arba labai sumažės.

12. Valstybinių aukštųjų mokyklų tinklo stiprybės ir silpnybės yra nevienodai pasiskirsčiusios šalies miestuose, regionuose ir valstybės bei ūkio sektoriuose. Lietuvoje yra du dideli akademiniai centrai – sostinė Vilnius ir antrasis pagal dydį šalies miestas Kaunas. Tiek universitetai, tiek kolegijos taip pat yra Klaipėdoje ir Šiauliuose. Panevėžyje veikia Kauno technologijos universiteto Verslo ir technologijų fakultetas ir valstybinė kolegija, o Alytuje, Marijampolėje ir Utenoje – po vieną valstybinę kolegiją.

13. Valstybinių universitetų tinklo situacija Lietuvoje šiuo metu yra tokia (plačiau žiūrėti 1 priede):

13.1. Vilniaus mieste veikia 1 plačios aprėpties klasikinis mokslo universitetas – Vilniaus universitetas, 3 plataus profilio valstybiniai universitetai – Lietuvos edukologijos universitetas,

Mykolo Romerio universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas ir 3 specializuotos valstybinės universitetinės aukštosios mokyklos: Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Vilniaus dailės akademija ir Lietuvos karo akademija.

13.2. Kauno mieste ir regione veikia 1 plačios aprėpties universitetas – Vytauto Didžiojo universitetas, 2 plataus profilio valstybiniai universitetai – Kauno technologijos universitetas ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetas ir 2 specializuotos universitetinio lygmens aukštosios mokyklos – Aleksandro Stulginskio universitetas ir Lietuvos sporto universitetas. Kaune taip pat veikia Vilniaus universiteto Kauno fakultetas, Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultetas ir Vilniaus dailės akademijos Kauno fakultetas.

13.3. Klaipėdos ir Šiaulių miestuose veikia po vieną valstybinį universitetą – Klaipėdos universitetas ir Šiaulių universitetas. Klaipėdoje taip pat veikia Vilniaus dailės akademijos Klaipėdos fakultetas.

14. Atsižvelgiant į šiame skyriuje išdėstytą Lietuvos mokslo ir studijų sistemos vystymosi potencialą, Plano 1 priede pateiktą valstybinių universitetų stiprybių ir silpnybių apžvalgą pagal regionus ir 2 priede pateiktą valstybinių universitetų vertinimą pagal studijų ir mokslo veiklą, įvertinus valstybinių universitetų tinklo institucijų mokslo ir studijų veiklos makro rodiklius, stipriausi šalies universitetai yra šie:

14.1. Vilniaus mieste – Vilniaus universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas;

14.2. Kauno mieste ir regione – Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Kauno technologijos universitetas.

15. Stipriausiems Lietuvos valstybiniams universitetams yra būdinga palyginti aukšto lygio ir gana didelės apimties, stabili MTEPI veikla, palyginti dideli studentų skaičiai (per 8 tūkst.), nedidelis studentų skaičiaus mažėjimas didinant minimalų konkursinį balą ar net studentų skaičiaus augimas. Siekiant užtikrinti Lietuvos aukštojo mokslo sistemos pažangą, šiuos universitetus tikslinga laikyti aukštojo mokslo tinklo optimizavimo atramomis.

16. Profilinių Vilniaus universitetų – Mykolo Romerio universiteto, Lietuvos edukologijos universiteto – studijų kryptys dubliuojasi su Vilniaus universiteto studijų kryptimis, o Kaune tarpusavyje dubliuojasi nemaža dalis Vytauto Didžiojo universiteto, Aleksandro Stulginskio universiteto, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto, Kauno technologijos universiteto ir Vilniuje esančių universitetų Kauno fakultetų studijų krypčių.

17. Vadovaujantis nuostata, kad pedagogų rengimas turi vykti stipriausiuose šalies universitetuose, pedagogų rengimo centrai ateityje turėtų būti vystomi abiejuose svarbiausiuose universitetiniuose miestuose Kaune ir Vilniuje, o specialiosios pedagogikos – dar ir stiprias tos krypties pedagogų rengimo tradicijas turinčiuose Šiauliuose.

18. Lietuvos muzikos ir teatro akademija ir Vilniaus dailės akademija veikia artimose veiklos srityse. Jose (kartu su Vilniaus dailės akademijos fakultetais Kaune, Klaipėdoje ir Telšiuose) studijuoja nedideli studentų skaičiai (apie 1600 ir apie 900 studentų), abiejų akademijų tarpusavio sinergija yra menka. Tad menų studijų akademiniai ir administraciniai ištekliai, infrastruktūra šalies mastu nėra naudojama pačiu efektyviausiu būdu.

III SKYRIUS

PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI, VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIKŠMĖS

19. Šio Plano tikslas – sukurti prielaidas aukštai studijų ir mokslinių tyrimų kokybei, veiksmingai aukštojo mokslo sąsajai su šalies visuomenės, valstybės, verslo poreikiais ir mokslo ir studijų tarptautiniam konkurencingumui.

20. Šio Plano uždaviniai:

20.1. Išgryninti valstybinių aukštųjų mokyklų profilius, tenkinant šalies, miesto, regiono, sektoriaus mokslinių tyrimų ir aukštos kvalifikacijos specialistų rengimo poreikius.

20.2. Sutelkti ir efektyviai panaudoti aukštojo mokslo sistemos žmonių išteklius, studijų ir mokslo infrastruktūrą.

20.3. Sudaryti prielaidas aukščiausiai studijų kokybei, efektyviai naudoti studijų ir mokslo išteklius, į stipriausius mokslo centrus sutelkiant atitinkamos krypties studentus.

20.4. Mažinti neracionalų studijų ir mokslo veiklų dubliavimą, subalansuoti dėstytojų ir tyrėjų darbo krūvius, padidinti jų darbo užmokestį.

20.5. Efektyviai naudoti mokslui, studijoms, ūkiui ir administravimui skiriamas valstybės finansavimo bei investicijų lėšas.

20.6. Sudaryti prielaidas didinti šalies mokslo ir studijų tarptautinį konkurencingumą.

21. Plano įgyvendinimo rezultatai bus vertinami pagal šiuos kriterijus:

21.1. Kokybė:

21.1.1. Aukštasis mokslas ir jo teikiamos kvalifikacijos universitetų sektoriuje bus pagrįsti tarptautinio lygio MTEPI veikla.

21.1.2. Pertvarkytų aukštųjų mokyklų studijų programos bus atnaujintos pagal šiuolaikinės didaktikos principus ir veiklos pasaulio poreikius, o vadyba sutvarkyta pagal aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo rekomendacijas.

21.2. Tinkamumas:

21.2.1. Aukštųjų mokyklų tinklas atitiks šalies ir visų sektorių kvalifikacijų ir mokslinių tyrimų poreikį, pagrįstą ilgalaikėmis demografinėmis prognozėmis, darbo rinkos poreikių analize ir ilgalaikėmis šalies vystymosi strategijomis.

21.2.2. Kvalifikacijų pasiūloje bus subalansuotas profesinio mokymo, koleginio ir universitetinio aukštojo mokslo santykis.

21.3. Efektyvumas:

21.3.1. Aukštųjų mokyklų tinklas išvengs studijų ir mokslinių tyrimų dubliavimo miesto, regiono, sektoriaus ir, kiek tai tikslinga, šalies mastu tarp mokslo ir studijų institucijų, tarp jų grupių ir tipų (universitetas, kolegija, mokslinių tyrimų institutas), taip pat tarp aukštojo mokslo ir profesinio rengimo sektorių.

21.3.2. Bus darniai naudojama mokslo, studijų ir profesinio mokymo įstaigų infrastruktūra, efektyviai įgyvendinamos ūkio ir administravimo paslaugos.

21.4. Potencialo sutelkimas. Aukštųjų mokyklų tinkle bus sutelkti tyrėjų, dėstytojų ir infrastruktūros ištekliai, pajėgūs užtikrinti aukščiausią studijų kokybę ir tarptautinį šalies mokslinių tyrimų sektoriaus konkurencingumą.

21.5. Finansinis pagrįstumas. Aukštųjų mokyklų tinklo pertvarka bus susieta su turimais finansiniais ištekliais ir suderinta su šalies, miesto, regiono, sektoriaus investicijų programomis. Trumpuoju laikotarpiu (1–2 metai) būtinos investicijos, kurios vėlesniu laikotarpiu atneš grąžą. Planui įgyvendinti bus reikalingos lėšos reorganizavimo administravimo kaštams dengti, darbuotojų perkvalifikavimui, restruktūrizacijai, aukštųjų mokyklų akademinių padalinių perkėlimui ir kt. Taip pat būtinos investicijos į mokslininkus ir dėstytojus, mokslo ir studijų infrastruktūrą, studentų bendrabučius, optimizavimo procesui, valdymo veiksmingumui užtikrinti ir kt. Pirmajame etape (1–2 metai) bus padidinti dėstytojų, mokslo darbuotojų, tyrėjų atlyginimai (tam per metus reikėtų papildomai 22,5 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų), užtikrintos pareigas keičiančių akademinio ir administracinio personalo socialinės garantijos. Optimizavimui planuojama panaudoti ES 2014–2020 metų SF lėšas (apie 150 mln. eurų), gautas lėšas iš universitetų parduodamo turto reinvesticijų (apie 50 mln. eurų), valstybės biudžeto lėšas ir kitus finansinės inžinerijos instrumentus.

IV SKYRIUS

VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ TINKLO PERTVARKOS VEIKSMAI

22. Vilniuje esančių valstybinių universitetų tinklo optimizavimas:

22.1. Reorganizuoti Mykolo Romerio universitetą skaidymo būdu, išdalijant Vilniaus universitetui ir naujai įsteigiam Kauno universitetui, siūlyti Vilniaus universitetui pakeisti struktūrą, į Vilniaus universitetą įjungiant Mykolo Romerio universiteto Vilniuje esančius fakultetus, jų ir atitinkamų Vilniaus universiteto padalinių pagrindu suformuojant naujus Vilniaus universiteto socialinių mokslų padalinius, siūlyti naujai įsteigiam Kauno universitetui Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto pagrindu suformuoti Kauno universiteto Viešojo saugumo akademiją.

22.2. Lietuvos edukologijos universitetą prijungti prie Kauno universiteto, tačiau pedagogų rengimą užtikrinti ne tik Kaune, bet ir Vilniuje – Vilniaus universitete.

22.3. Reorganizuoti Lietuvos muzikos ir teatro akademiją ir Vilniaus dailės akademiją sujungimo būdu į Lietuvos menų akademiją.

22.4. Optimizavimo proceso valdymo ir potencialo pakankamumo požiūriu Vilniuje gali veikti vienas profilinis universitetas – Vilniaus Gedimino technikos universitetas.

23. Kauno valstybinių universitetų tinklo optimizavimas:

23.1. Įsteigti Kauno universitetą, kitus Kauno apskrityje veikiančius universitetus (Aleksandro Stulginskio universitetą, Kauno technologijos universitetą, Lietuvos sporto universitetą ir Vytauto Didžiojo universitetą) reorganizuoti prijungiant prie naujai įsteigto Kauno universiteto.

23.2. Siūlyti Vilniaus universitetui ir Kauno universitetui (kai jis bus įsteigtas) pakeisti struktūrą, prie Kauno universiteto prijungiant Vilniaus universiteto Kauno fakultetą.

23.3. Optimizavimo proceso valdymo ir potencialo pakankamumo požiūriu Kaune gali veikti vienas profilinis universitetas – Lietuvos sveikatos mokslų universitetas.

24. Reorganizuoti Šiaulių universitetą, prijungiant jį prie Vilniaus universiteto, siūlyti Vilniaus universitetui Šiaulių universiteto pagrindu įsteigti savo universiteto padalinį – Šiaulių akademiją.

25. Siūlyti Klaipėdos universitetui peržiūrėti savo vykdomas mokslo ir studijų kryptis, numatant, kad šiame universitete būtų prioritetiškai vystomos su jūrų sektoriumi susijusios mokslo ir studijų kryptys, o kitose Klaipėdos miestui ir regionui reikalingose kryptyse mokslo ir studijų veikla vykdoma kartu su pakankamą mokslo potencialą turinčiais universitetais ir mokslinių tyrimų institutais.

26. Įgyvendinant šiame skyriuje pateikiamus siūlymus, inicijuoti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus, nustatant specializuotų universitetų – akademijų požymius ir sudaryti teisinį pagrindą šį terminą naudoti ir tuos požymius atitinkantiems specializuotiems universitetų padaliniams, jiems numatant didesnes veiklos autonomijos galimybes.

27. Atsižvelgiant į valstybinių universitetų tinklo optimizavimui įgyvendinti reikalingą horizontalų valstybės ir savivaldos institucijų, aukštųjų mokyklų bendradarbiavimą, įgyvendinant Planą dalyvauja Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Švietimo ir mokslo ministerija, Studijų kokybės vertinimo centras, Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras, kitos valstybės institucijos, aukštosios mokyklos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys.

28. Plano įgyvendinimą koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerija.

29. Plano įgyvendinimo priežiūrą atlieka Lietuvos Respublikos Seimas ir Švietimo ir mokslo ministerija (nuolatinė stebėseną).

30. Planas įgyvendinamas iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų Švietimo ir mokslo ministerijai, įskaitant ES ir kitą tarptautinę finansinę paramą, panaudojami ir kitų asignavimų valdytojų ištekliai ir siekiama pritraukti fizinių ir juridinių asmenų lėšas.

31. Vadovaujantis šiame skyriuje išdėstytais kriterijais, valstybinių universitetų tinklo pertvarkos rezultatą charakterizuojantys rodikliai pateikiami lentelėje:

Eil. Nr.	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Esama būklė	Siekiami reikšmė 2019 metais	Siekiami reikšmė 2021 metais	Siekiami reikšmė 2025 metais
Pagrindinis tikslo pasiekimo rodiklis					
1.	Lietuvos valstybinių universitetų vieta aukščiausios reputacijos tarptautiniuose reitinguose (ARWU, CWTS Leiden Ranking, QS World University Rankings, THE World University Rankings)	ARWU reitinge Lietuvos universitetai neklasifikuojami. Vilniaus universiteto pozicija CWTS Leiden Ranking 812; QS World University Rankings 481–490; THE World University Rankings 601–800. Kauno technologijos universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas QS World University Rankings 701+ ; THE World University Rankings Kauno technologijos universitetas 801+	1 universitetas tarp 500 geriausiųjų bent 2 reitinguose	2 universitetai tarp 500 geriausiųjų bent dviejuose reitinguose	1 universitetas tarp 300 geriausiųjų bent 1 reitinge, 2 universitetai tarp 500 geriausiųjų bent 2 reitinguose
Tarptautinė studijų kokybė / Konkurencingumas					
2.	Tarptautinių studentų dalis (Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) duomenys)	6 proc. (2016 metais)	8 proc.	10 proc.	12 proc.
3.	Įsidarbinusių pagal įgytą kvalifikacijos lygį absolventų dalis nuo visų dirbančių ir studijų netęsiančių absolventų, proc. (kvalifikacijos lygmuo: 1–3 Lietuvos profesijų klasifikatoriaus grupės pirmajai pakopai, 1–2 grupės antrajai pakopai, absolventai kitų metų sausio mėn.; Sodra ir ŠVIS duomenys)				
3.1.	Universitetai pirmoji pakopa	69 proc. (2015 metais)	72 proc.	75 proc.	80 proc.
3.2.	Universitetai antroji	72 proc. (2015	74 proc.	76 proc.	80 proc.

Eil. Nr.	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Esama būklė	Siekiami reikšmė 2019 metais	Siekiami reikšmė 2021 metais	Siekiami reikšmė 2025 metais
	pakopa	metais)			
4.	Darbdavių, manančių, kad absolventai tinkamai parengti darbinei karjerai	56 proc. (2014 metais)	65 proc.	70 proc.	80 proc.
Tarptautinė mokslo kokybė / konkurencingumas					
5.	Publikacijų, patenkančių tarp 1% daugiausiai cituojamų pasaulyje, dalis (InCites duomenys)	1,12 proc. (2016 metais)	1,9 proc.	2,2 proc.	2,7 proc.
6.	Normalizuotasis citavimo rodiklis	1,27 (2016 metais)	1,3	1,4	1,6
7.	Kitų šalių mokslininkų ir kitų tyrėjų dalis (ŠVIS duomenys)	1,9 proc. (2016 metais)	2 proc.	2,5 proc.	5 proc.
8.	Darbuotojų, dirbančių mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos valstybiniame sektoriuje (M72) darbo užmokestis, palyginti su valstybės sektoriaus vidutiniu darbo užmokesčiu (Lietuvos statistikos departamento (toliau – LSD) rodiklis)	103,7 proc. (2015 metais)	107 proc.	110 proc.	115 proc.
9.	ES bendrosios programos (Horizontas 2020) Lietuvai tenkanti dotacijos dalis (EK duomenys)	0,10 proc. (2017 m. vasario 28 d.)	0,11 proc.	0,12 proc.	0,35 proc.
10.	Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslo kokybės vidutinis svertinis įvertis (šaltinis: palyginamasis mokslinės veiklos vertinimas)	2,9 (2015 metais)	3,2		3,5
11.	Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEPI išlaidų dalis, gaunamų iš verslo sektoriaus (LSD duomenys)	12 proc. (2015 metais)	14 proc.	16 proc.	20 proc.

VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ STIPRYBIŲ IR SILPNYBIŲ APŽVALGA PAGAL REGIONUS

1. Per 2002–2017 metų laikotarpį nuolatinių gyventojų skaičius Vilniaus apskrityje sumažėjo tik 5 proc., tuo tarpu visoje Lietuvoje šis skaičius sumažėjo 18 proc. Vilniaus apskrities gyventojų neto migracija yra mažiausia tarp visų Lietuvos apskričių, o 2014 metais buvo teigiama, kad Vilniaus apskrityje gyvena 28 proc. Lietuvos gyventojų ir sukuriama 40,4 proc. viso Lietuvos bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP). 3/4 užimtųjų dirba paslaugų sektoriuje, taip pat paslaugų sektoriuje daugiausia laisvų darbo vietų – 71 proc. Vilniaus apskrityje daugiausia gyvena aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų.

2. Vilniuje veikia 7 valstybiniai universitetai, iš jų 2 universitetai, vykdanys meno veiklą ir vykdanys meno studijas, vienas universitetas rengia Lietuvos kariuomenės karininkus. Taip pat veikia 2 valstybinės kolegijos. Didžiausia studentų koncentracija Vilniuje – trijuose universitetuose (Vilniaus universitete, Vilniaus Gedimino technikos universitete ir Mykolo Romerio universitete). Vilniaus apskrities valstybiniuose universitetuose studijuoja didesnė dalis antrosios studijų pakopos ir mažesnė dalis pirmosios studijų pakopos studentų nei vidutiniškai universitetuose. Vilniaus apskrityje abiturientai vis rečiau renkasi studijuoti universitetuose ir kolegijose, stojantieji iš Vilniaus apskrities 2016 metais dažniau nei 2012 metais rinkosi kitų miestų universitetus. Apie pusę visų abiturientų, įstojusių į Vilniuje esančius universitetus ir kolegijas sudaro kitų apskričių abiturientai.

3. Vilniaus regiono valstybiniai universitetai:

3.1. Vilniaus universitetas (toliau – VU) – didžiausia institucija studentų ir tyrėjų skaičiumi, vykdanči visų sričių studijas ir mokslą (išskyrus žemės ūkio sritį). Pirmosios studijų pakopos priėmimo duomenys rodo, kad į universitetą stoja ne tik daugiausia studentų absoliučiais skaičiais, bet ir aukščiausiais konkursiniais balais (daugiausia studentų, kurių stojamasis konkursinis balas viršija 7). Be to, jeigu stojimo kartelė būtų pakelta iki 4 balų, Vilniaus universitetas būtų vienintelis iš didžiųjų (priimančių 400 ir daugiau pirmosios pakopos studentų) institucijų, kuriam toks sprendimas nepadarytų didelės įtakos. Orientaciją į mokslinius tyrimus ir potencialą atspindi didžiausias tarp visų šalies institucijų skaičius doktorantūros studentų skaičius (daugiau nei 800) bei institucijos išlaidų dalis, skiriama MTEPI (58 proc. visų išlaidų). Universiteto publikacijos „Web of Science“ duomenų bazėje 2014 – 2016 metais sudarė daugiau nei 1/3 visų šalies mokslo darbų. Taigi, pagrindiniai statistiniai rodikliai rodo, kad šalies mastu Vilniaus universitetas yra didžiausia mokslo ir studijų institucija, pajėgi pritraukti gabiausius valstybės abiturientus bei koncentruojanti didžiausią mokslo potencialą.

3.2. Vilniaus Gedimino technikos universitetas (toliau – VGTU) – trečias pagal 2016 metais įstojusiųjų skaičių šalies universitetas. Nepaisant to, kad stojančiųjų pastaraisiais metais sparčiai mažėjo, 2011–2015 metais į VGTU įstojusių asmenų skaičius nežymiai, 2 proc., padidėjo. Minėto laikotarpio pabaigoje šioje aukštojoje mokykloje studijavo 19 proc. visų Vilniaus apskrities universitetuose studijuojančių asmenų. Tačiau tikėtina, kad toliau didinant minimalų konkursinį balą VGTU studentų skaičius mažės, nes 25 procentų 2016 metais į šią aukštąją mokyklą priimtų asmenų konkursinis balas nesiekė 4. Tuo tarpu įstojusieji, surinkę 7 konkursinius balus bei daugiau, sudarė 17 proc. įstojusiųjų. 18 proc. 2015–ųjų metų dirbančių VGTU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau – LPK) grupėse). Pagal šį rodiklį tarp kitų universitetų VGTU užima santykinai prastą padėtį. Tačiau darbo nesusiradusių ir netęsiančių studijų tarp VGTU baigusių asmenų buvo 16 proc., taigi mažiau nei tarp daugelio kitų universitetų absolventų. Pagal MTEPI darbuotojų skaičių (skaičiuojant etato ekvivalentais) ir Mokslinės veiklos palyginamojo tyrimo rezultatus, VGTU

geriausiai išvystyti technologijos mokslai. Šioje srityje dirba gan gausus mokslininkų kolektyvas, penki iš septynių technologijos moksluose besispecializuojančių VGTU padalinių vertintini kaip turintys ribotą tarptautinį pripažinimą, tačiau stiprūs nacionaliniu mastu. Universitetui priklausantis humanitarinių mokslų padalinys taip pat vertintinas kaip nacionaliniu mastu stiprus, tačiau jame dirba menkas MTEPI darbuotojų skaičius. Tuo tarpu du VGTU priklausantys socialinių mokslų padaliniai ne tik nedideli, tačiau ir nacionaliniu mastu vertintini kaip silpni arba vidutiniški. VGTU mokslinių publikacijų tarptautiškumo rodiklis 2014–2016 metais siekė 29 proc., taigi buvo 10 procentinių punktų mažesnis, nei šalies vidurkis. Tačiau publikacijų kokybė, vertinant pagal normalizuotą citavimo indeksą, 2014–2016 metais siekė 1,15 ir buvo aukščiausia tarp Vilniuje įsikūrusių universitetų. Aukštesnę nei vidutinę vietą tarp kitų šalies universitetų VGTU užėmė ir pagal doktorantų dalį tarp absolventų: ji siekė 2 proc. (šalies universitetų vidurkis – 1,7 proc.). Atsižvelgiant į tai, jog nepaisant bendro stojančiųjų skaičiaus mažėjimo VGTU sugebėjo išlaikyti gana stabilų studentų skaičių, santykinai aukštą įsidarbinusių šios mokyklos absolventų dalį ir aukštą institucijos potencialą technologijos mokslų srityje, manytina, kad jis galėtų toliau veikti kaip savarankiškas specializuotas technologijos mokslų universitetas.

3.3. Mykolo Romerio universitetas (toliau – MRU) – pagal studentų skaičių (8198 studentų) yra trečias pagal dydį Vilniaus regiono universitetas, jame studijuoja apie 13 proc. visų Vilniaus studentų. Įstojusių į MRU skaičius nuo 2009 iki 2016 metų sumažėjo net 65 proc., tuo tarpu Vilniaus apskrityje stojančiųjų skaičius sumažėjo apie 25 proc. Kasmet dauguma (virš 90 proc.) pirmakursių įstoja į socialinių mokslų studijų programas. Tik 4 proc. 2016 metais į MRU įstojusiųjų į ne menų srities programas studentų konkursinis balas buvo daugiau nei 7. Apie 21 proc. 2015 metais MRU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirba pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse LPK grupėse). Profesijose, kurioms priskiriamas aukštasis išsilavinimas (1–3 pagrindinėse LPK grupėse) dirba 59 proc. MRU absolventų. 0,7 proc. 2012–2016 metais MRU absolventų sudarė baigusieji doktorantūrą, dauguma MRU absolventų baigė socialinių ir humanitarinių mokslų doktorantūros studijas. Analizuojant mokslinę MRU veiklą pabrėžtina, jog apie 18 proc. išlaidų MRU skiria MTEPI veiklai (2015 metų duomenimis). Gan žemą MRU potencialią rodo mokslinės veiklos palyginamojo tyrimo duomenys, kurio metu buvo įvertinti 6 MRU vertinamieji vienetai. Vidutiniškai šie vertinamieji vienetai įvertinti 2 balais, nurodant, jog vykdomos mokslinės veiklos lygis yra vidutinis nacionaliniu mastu. Per 2014–2016 metus MRU publikavo 4 proc. visų Vilniaus apskrities aukštųjų mokyklų ir 2 proc. Lietuvos publikacijų. MRU Socialinių mokslų srityje vienam užimtam dėstytojo etatui tenka 28 studentai, humanitarinių – 3, fizinių – 13. Pastebėtina, jog norint stiprinti sukaupią MRU potencialą, mokslinę veiklą bei studijų kokybę, Vilniaus apskrityje reikia kaupti bendrą socialinių mokslų potencialą kartu su kitomis socialinių mokslų srityje studijas ir mokslinę veiklą vykdančiomis aukštosiomis mokyklomis. Nors demografinė situacija Vilniaus apskrityje yra mažiau neigiama nei vidutiniškai Lietuvoje, žymiai mažėjantis stojančiųjų į MRU skaičius ir kiti aukščiau pateikti argumentai nepalieka galimybės šiam universitetui toliau tęsti veiklą kaip savarankiškai aukštajai mokyklai.

3.4. Lietuvos edukologijos universiteto (toliau – LEU) studentai 2016 metais sudarė apie 6 proc. visų Vilniaus apskrities universitetų studentų. Nors bendras į pirmosios studijų pakopos studijas Vilniaus apskrityje įstojusiųjų skaičius nuo 2012 iki 2016 metų sumažėjo apytiksliai ketvirtadaliu, įstojusiųjų į LEU sumažėjo perpus. Kitoms sąlygoms nekintant, didinant minimalų konkursinį balą, tikėtina, kad LEU studentų skaičius toliau sparčiai mažės: keturių balų reikalavimo neatitiktų 32 proc. 2016 metais į LEU pirmosios studijų pakopos ir vientisąsias studijas įstojusių studentų, surinkusių 7 balus ir daugiau tarp įstojusiųjų į šį universitetą sudarė vos 7 proc. 24 proc. 2015 metais LEU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse LPK grupėse). Pagal šį rodiklį LEU absolventai atrodo prasčiausiai tarp Vilniaus apskrities universitetų absolventų. Santykinai menką LEU mokslo potencialą rodo tai, jog tik 0,4 proc. 2012–2016 metais LEU absolventų sudarė baigusieji doktorantūrą (visų universitetų vidurkis yra 1,7 proc.). Mokslinės

veiklos palyginamajame tyrime LEU mokslinės veiklos lygis visose trijose (švietimo, lituanistikos ir gamtos mokslų) srityse, kuriose universitetas vykdo mokslinę veiklą, įvertintas 3, kaip stiprus nacionaliniu mastu, tačiau riboto tarptautinio pripažinimo. 2014–2016 metais 21 proc. LEU publikacijų buvo tarptautinės, daugiausia bendrų publikacijų LEU rašo su VGTU ir VU institucijomis. Atsižvelgiant į sparčiai mažėjantį stojančiųjų skaičių ir prastą jų pasirengimą, žemą įsidarbinimo pagal kvalifikaciją lygį, ribotą mokslo potencialą, abejotina ar institucija gali tęsti veiklą kaip savarankiškas universitetas.

3.5. Vilniuje veikia 2 universitetai, vykdantys menų studijas – Lietuvos muzikos ir teatro akademija (toliau – LMTA), Vilniaus dailės akademija (toliau – VDA). Abi menų akademijos yra mažos studentų skaičiumi (VDA – 1663 studentų, LMTA – 887 studentų), orientuotos į meno srities studijų vykdymą. Stojančiųjų į menų akademijas konkursinio balo pagrindinė dedamoji – stojamojo egzamino balas, todėl menų akademijoms nėra tokie aktualūs minimalaus konkursinio balo reikalavimai. Tik 1 proc. LMTA ir 3 proc. VDA 2016 metais įstojusiųjų įstojo su mažesniu nei 4 konkursiniu balu. Studentų, stojančiųjų į menų akademijas, pasirengimas studijoms turi būti užtikrinamas atskiromis priemonėmis. Nors LMTA ir VDA vykdo skirtingas studijų programas, tačiau jų vykdomos studijų programos priskiriamos toms pačioms studijų krypčių grupėms. Atsižvelgiant į menų akademijų bendrumus pagal vykdomų studijų sritis, studentų priėmimo tvarką, santykinai mažą studentų skaičių ir aiškų veiklos specializavimą, menų akademijų glaudesnis bendradarbiavimas galėtų būti viena iš menų akademijų stiprybių.

4. Kauno regiono valstybiniai universitetai:

4.1. Per 2002–2017 metus nuolatinių gyventojų skaičius Kauno apskrityje sumažėjo 18 proc., tai yra tokia pačia dalimi kaip ir Lietuvos vidurkis. 2014–2015 metais Kauno apskrities gyventojų neto migracija buvo viena mažiausių lyginant su kitomis Lietuvos apskritimis. Kauno apskrityje gyvena penktadalis Lietuvos gyventojų ir yra sukuriamas penktadalis viso Lietuvos BVP. 2/3 užimtųjų dirba paslaugų sektoriuje. 41 proc. Kauno apskrities gyventojų turi aukštąjį išsilavinimą.

4.2. Kauno apskrityje veikia 5 valstybiniai universitetai ir 3 valstybinės kolegijos. Mieste taip pat yra 2 Vilniaus universitetų fakultetai. Didžiausia studentų koncentracija Kauno apskrityje – trijose švietimo įstaigose (Kauno technologijos universitete, Lietuvos sveikatos mokslų universitete ir Vytauto Didžiojo universitete). Universitetuose studijuoja mažesnė dalis pirmosios ir antrosios studijų pakopų studentų ir daugiau vientisųjų studijų studentų nei vidutiniškai Lietuvos universitetuose. Mažiau nei pusę visų abiturientų (46–48 proc.), įstojusių į Kauno apskrities universitetus ir kolegijas, sudaro pačios Kauno apskrities abiturientai.

4.3. Vytauto Didžiojo universitetas (toliau – VDU) – pagal studentų skaičių (7091 studentas) – yra trečias pagal dydį Kauno regiono universitetas, dydžiu atsiliekantis nuo Kauno technologijos universiteto (toliau – KTU) (10431 studentas) ir Lietuvos sveikatos mokslų universitete (toliau – LSMU) (8017 studentų). Įstojusių į VDU skaičius nuo 2012 iki 2016 metų sumažėjo labiau nei vidutiniškai Kauno apskrityje (–39 proc.). Tiek VDU, tiek ir KTU yra plačios aprėpties universitetai, vykdantys studijų programas visose 6 studijų srityse, tačiau vertinant studentų, dėstytojų ir tyrėjų skaičius, turimą potencialą, VDU stiprybė – socialinių ir humanitarinių sričių studijos. Mokslo potencialas VDU taip pat koncentruotas socialinių ir humanitarinių mokslų srityse – šių sričių doktorantai sudaro 73 % VDU doktorantų. Tuo tarpu KTU studijų ir mokslo potencialas koncentruotas fizinių ir socialinių mokslų srityse. Atsižvelgiant į tai, kad priimamų į pirmą kursą studentų skaičius Kauno regiono universitetuose mažėja (–15 proc. per paskutinius 5 metus), VDU ir KTU stiprybėmis turėtų išlikti orientavimasis į stipriąsias studijų ir mokslo sritis. Vis dėlto, VDU ir kitiems Kauno universitetams orientuojantis į stipriąsias sritis, Kaune neatsiras plačios aprėpties universiteto, vykdančio kokybiškas studijas visose studijų srityse ir galinčio konkuruoti su stipriausiais pasaulio universitetais pasauliniuose reitinguose. Taip pat, Kauno universitetams konkuruojant dėl studentų, kurių skaičius mažėja, išlieka studijų programų dubliavimasis (ypatingai socialinių mokslų srityje).

4.4. KTU pagal studentų skaičių (8198 studentai) didžiausias Kauno regiono universitetas, kuriame studijuoja apie 23 proc. visų Kauno studentų. Įstojusį į KTU skaičius nuo 2012 iki 2016 metų beveik nesumažėjo, tuo tarpu Kauno apskrityje į pirmosios studijų pakopos pirmą kursą studentų skaičius sumažėjo apie 15 proc. Kasmet apie 55 proc. pirmakursių įstoja į technologijos, 30 proc. – fizinių mokslų studijų programas. Likusi dalis studentų studijuoja humanitarinių mokslų ir meno studijų kryptyse. 61 proc. į valstybės finansuojamas studijų vietas KTU įstojusį studentų bent vieną egzaminą išlaikė aukštesniojo lygmeniu (86–100 balų). Net 27 proc. 2016 metais į KTU įstojusiujų į ne menų srities programas studentų konkursinis balas buvo daugiau nei 7. Apie 17 proc. 2015 metais KTU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirba pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse LPK grupėse). Profesijose, kurioms priskiriamas aukštasis išsilavinimas (1–3 pagrindinėse LPK grupėse) dirba 61 proc. KTU absolventų. 2,2 proc. 2012–2016 metais KTU absolventų sudarė baigusieji doktorantūrą, daugiausia technologijų ir socialinių mokslų srityje. Analizuojant KTU mokslinę veiklą pabrėžtina, jog net 40 proc. išlaidų KTU skiria MTEPI veiklai (2015 metų duomenimis). Mokslinės veiklos palyginamojo tyrimo duomenimis, KTU buvo įvertinti 12 skirtingų vertinamųjų vienetų. Du iš jų buvo įvertinti kaip stiprūs tarptautiniu mastu ir net 7 vienetai įvertinti kaip stiprūs nacionaliniu mastu, su ribotu tarptautiniu pripažinimu. 2014–2016 metais KTU publikacijos sudarė apie 50 proc. visų Kauno apskrities institucijų publikacijų. 22,99 proc. 2014–2016 metais KTU publikacijų buvo tarptautinės. KTU – lyderiaujantis technologinių ir fizinių mokslų universitetas Kaune ir Lietuvoje. Norint išsaugoti KTU potencialą, studentams konkuruojant tarp skirtingų Kauno ir Lietuvos universitetų, tikėtina, galima tik stiprinant veiklą kitose studijų ir mokslo srityse. Siekiant stiprinti Kauno regiono aukštojo mokslo poziciją, reikia kurti plataus profilio universitetą, apimančią tiek technologinių ir fizinių, tiek socialinių ir humanitarinių mokslų studijų kryptis.

4.5. LSMU – nuo 2011 iki 2015 metų į LSMU įstojusiujų skaičius išaugo 20 proc., pagal šį rodiklį LSMU užima antrą vietą tarp visų Lietuvos universitetų. Laikotarpio pabaigoje šiame universitete studijavo 24 proc. visų Kauno apskrities universitetų studentų. Tolesnis minimalaus konkursinio balo didinimas įstojusiujų į universitetą skaičiaus beveik nepaveiktų. 2016 metų duomenimis universitetą rinkosi vieni geriausiai akademiškai pasirengusių asmenų: 62 proc. į LSMU įstojusiujų konkursinis balas siekė 7 balus ir daugiau, mažiau nei 4 balus surinkusieji sudarė 5 proc. Lyginant valstybinius Lietuvos universitetus, tarp LSMU studentų užsienio piliečiai sudaro didžiausią dalį – 10 proc., ši dalis stabiliai auga. Vos 8 proc. 2015 metais LSMU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse LPK grupėse). Pagal šį rodiklį LSMU užėmė aukščiausią vietą tarp Kauno universitetų. Doktorantai tarp visų LSMU absolventų 2014–2016 metais sudarė 4 proc., daugiau, nei bet kuriame kitame valstybiniame universitete. Mokslinės veiklos palyginamajame tyrime trijų universiteto padalinių veikla medicinos mokslų srityje buvo įvertinta 4 balais, kaip stipri tarptautiniu mastu. Be medicinos LSMU vykdoma veikla dar dvejose mokslo srityse. Ji įvertinta prasčiau: agrarinių mokslų – 2–3 balais (kaip vidutiniškai stipri arba stipri, tačiau tik nacionaliniu mastu), humanitarinių mokslų – 1 (kaip silpna nacionaliniu mastu). 2014–2016 metais 41 proc. visų LSMU publikacijų buvo tarptautinės. Kalbant apie bendradarbiavimą su Lietuvos mokslininkais, daugiausia bendrų publikacijų parengta su KTU ir VU. Atsižvelgiant į didėjančią įstojusiujų skaičių, gerą įstojusiujų pasirengimą, vis didėjančią užsienio studentų dalį, aukštą medicinos mokslo potencialą, LSMU yra pajėgus veikti kaip specializuotas universitetas šioje srityje.

4.6. Aleksandro Stulginskio universitetas (toliau – ASU) studentų skaičiumi (2016 metais – 4600) yra 4 pagal dydį Kauno universitetas. Palyginti su 2011 metais, studentų ASU sumažėjo 17 proc. Priimtų į pirmą kursą ASU studentų skaičius 2016 metais, palyginti su 2013 metais, sumažėjo 11 proc. Padidinus minimalų konkursinį balą iki 4, minimalaus balo reikalavimo neatitiktų 52 proc. 2016 metais į ASU įstojusį studentų. Įstojusieji į ASU su 7 ir daugiau konkursinių balų sudarė tik 3 proc., t. y. mažiausia dalis tarp universitetų. ASU situaciją pagerina tikslinis finansavimas. Pagal studentų pasiskirstymą studijų pakopose ASU atitinka Lietuvos

vidurkį, tik šiek tiek mažesnė dalis trečiojoje studijų pakopoje. Pagal 2015 metais studijas baigusių absolventų duomenis, 2016 metų sausio mėnesį pagal profesijas, kurioms priskiriamas aukštasis išsilavinimas (1–3 pagrindinėse LPK grupėse), dirba tik 47 proc. ASU absolventų. Tai rodo didelį neatitikimą tarp studijų pasiūlos ir studijų paklausos. Remiantis 2016 metų Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) duomenimis, 61 proc. ASU studentų moka už studijas – tai daugiau nei vidutiniškai valstybiniuose universitetuose (apie 50 proc.). 7 proc. studentų gauna tikslinį finansavimą. Švietimo ir mokslo ministerijos paskirstyta bazinio biudžeto lėšų dalis, tenkanti universiteto ūkiui ir administravimui, 2016 metais sudarė 30 proc. visų Švietimo ir mokslo ministerijos skirtų ASU biudžeto asignavimų ir ši dalis buvo viena iš didžiausių tarp Lietuvos universitetų. Universiteto dėstytojai, dirbantys nepagrindinėje darbovietėje, 2016 metais sudarė 9,4 proc. užimtų etatų. MTEPI veiklai tenka 27 proc. visų ASU išlaidų. Universitetas turi 257 publikacijas „Web of Science“ duomenų bazėje per 2014 – 2016 metų laikotarpį. Publikacijų normalizuotas citavimo rodiklis (0,52) žemiausias tarp Kauno universitetų (šalies vidurkis – 0,98). Bendrų publikacijų daugiausiai su LAMMC ir KTU. ASU tenka 1,4 proc. Lietuvai skirtos Horizontas 2020 Europos Komisijos (toliau – EK) dotacijos, dalyvauja 5 projektuose – daugiausiai maisto saugos, žemės ūkio ir miškininkystės, jūrų ir vidaus vandenų, bioekonomikos teminėje srityje. Sėkmės rodiklis teikiant paraiškas – 19 procentų, 8 procentiniais punktais didesnis nei Lietuvos vidurkis (2017 m. vasario 26 d. duomenimis). Mokslinės veiklos lyginamoji analizė atskleidė, kad ASU padaliniai palyginti nedideli, stiprūs nacionaliniu mastu su ribotu tarptautiniu pripažinimu, tik ekonomika ir vadyba pripažinta vidutine nacionaliniu mastu. Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą informaciją ir ribotus finansinius bei mokslinio personalo išteklius, ASU, kaip savarankiško universiteto, plėtros galimybės, siekiant aukšto tarptautinio lygio, yra ribotos.

4.7. Lietuvos sporto universitetas (toliau – LSU) – universitetas, vykdomas biomedicinos ir socialinių mokslų srities studijas ir plėtojantis mokslinę veiklą. Universitetui nepavyksta sėkmingai pritraukti gambiausių šalies abiturientų – įstojusių į LSU, dalis, gavusių aukštą egzamino balą (86–100), tris kartus žemesnė nei Lietuvos universitetų vidurkis (LSU 20 proc., šalies vidurkis 62 proc. – valstybės finansuojamų vietų). Bendras pirmosios ir antrosios pakopų studentų skaičius mažėja. Universiteto absolventų įsidarbinimo rezultatai vieni prasčiausių tarp šalies universitetų – įsidarbina 69 proc. baigusiujų (2014 metais). Kukulius mokslo rezultatai – LSU gauna ženkliai mažiau MTEPI užsakymų (skaičiuojant vienam tyrėjui) nei Lietuvos universitetų vidurkis ir nedalyvauja tarptautinėse mokslo programose (2009–2014 metais Lietuvos mokslo tarybos duomenys). Reikia pažymėti, kad LSU pasižymi aukšto lygio moksliniais tyrimais biomedicinos mokslo srityje (Mokslo palyginamojo tyrimo rezultatai). Visgi, turint omeny siaurą specializaciją, ribotas galimybes skirti išteklius MTEPI veiklai (LSU skiria 25 proc. nuo visų išlaidų – mažiausiai iš visų Kauno mieste įsikūrusių universitetų), būtų tikslinga LSU integruoti į stipresnę mokslo ir studijų instituciją, galinčią plėtoti infrastruktūrą ir mokslinę veiklą didesnėmis apimtimis.

5. Klaipėdos regiono valstybiniai universitetai:

5.1. Per 2002–2017 metus nuolatinių gyventojų skaičius Klaipėdos apskrityje sumažėjo 18 proc., gimstamumas paaugo 4 proc. Klaipėdos apskrityje sukuriamas Lietuvos BVP dalis nuo 2010 metų auga ir 2016 metais sudarė 12 proc. Klaipėdos uostas sukuria virš 6 proc. šalies BVP, yra svarbi ūkio šaka Lietuvos ekonomikai ir Klaipėdos miestui.

5.2. Klaipėdoje veikia vienas valstybinis universitetas ir dvi valstybinės kolegijos. Klaipėdoje studijuoja apie 12 tūkst. studentų, t. y. 8,6 proc. visų Lietuvos studentų, daugiausia iš Klaipėdos ir aplinkinių regionų (Telšių, Tauragės apskr.).

5.3. Klaipėdos universitetas (toliau – KU) – vienintelis Klaipėdoje veikiantis valstybinis universitetas. Studentų skaičius KU – nuolat mažėjantis. Priimtų į pirmą kursą KU studentų skaičius per paskutinius 5 metus sumažėjo beveik 60 proc., tai didžiausias kritimas iš visų Klaipėdos apskrities aukštųjų mokyklų. Padidinus minimalų konkursinį balą iki 4, minimalaus balo reikalavimo neatitiktų 52 % 2016 metais į KU įstojusių studentų. Tarp įstojusių į KU 7 ir daugiau konkursinių balų surinko 13 proc. Priimtų į pirmą kursą mokinių skaičius Klaipėdos

apskrities profesinėse mokyklose per tą patį laikotarpį didėjo. KU didžioji dalis studentų studijuoja pirmojoje pakopoje. Palyginti su kitais valstybiniais universitetais antrosios ir trečiosios studijų pakopų studentų dalis yra viena mažiausių. Pagal šį rodiklį universitetą galima apibūdinti kaip į bakalauro studijas orientuotą universitetą. KU pirmojoje ir antrojoje studijų pakopose 2015 metais vyravo socialinių mokslų studijos (atitinkamai 49 proc. ir 57 proc.), tačiau trečiojoje studijų pakopoje po trečdalį sudaro socialinių ir biomedicinos mokslų studentai. Pastarieji pirmojoje studijų pakopoje sudaro 21 proc., o antrojoje studijų pakopoje – tik 8 proc. studentų. Pagal 2015 metų studijas baigusių absolventų duomenis, 2016 metų sausio mėnesį pagal profesijas, kurioms priskiriamas aukštasis išsilavinimas (1–3 pagrindinėse LPK grupėse) dirba tik 53 proc. KU absolventų. Tai rodo didelį neatitikimą tarp specialistų pasiūlos ir paklausos. Remiantis 2016 metų ŠVIS duomenimis, du trečdaliai KU studentų moka už studijas. Tai daugiau nei vidutiniškai valstybiniuose universitetuose (apie 50 proc.). Nors daugumą įstojusiųjų į KU (virš 80 proc.) sudaro Klaipėdos ir aplinkinių regionų abiturientai, tik apie ketvirtadalis Klaipėdos apskrities abiturientų, įstojusių į universitetus, pasirinko Klaipėdos universitetą, tai suponuoja nepakankamą atitikimą regiono poreikiams. Bazinio finansavimo dalis, skiriama universiteto ūkiui ir administravimui, 2016 metais sudarė 27 proc. ir buvo viena didžiausių tarp Lietuvos aukštųjų mokyklų. Universiteto dėstytojai, dirbantys nepagrindinėje darbovietėje, 2016 metais sudarė 16,7 proc. užimtų etatų. Universitetas turi 301 publikaciją „Web of Science“ duomenų bazėje per 2014 – 2016 metų laikotarpį. Publikacijų citavimo rodiklis (0,82) nežymiai žemesnis nei šalies vidurkis (0,98). Klaipėdos universitetui tenka 3 proc. Lietuvai skirtos Horizontas 2020 EK dotacijos (2017 m. vasario 26 d. duomenimis). KU mokslinės veiklos lyginamoji analizė atskleidė, kad tik jūros mokslų ir technologijų mokslų jungtinis padalinys yra stiprus tarptautiniu mastu. Kitas mokslinis potencialas yra nežymus ir fragmentuotas, nes mokslo kryptių įvairovė – didelė. Silpniausiai įvertinti socialiniai mokslai (1 balu). Pastebėtina, jog KU sunkiai gali toliau veikti tokia pačia apimtimi, su išskaidyta ir nerezultatyvia moksline veikla visose srityse. Nors demografinė situacija Klaipėdos regione yra mažiau neigiama nei vidutiniškai Lietuvoje, studentų teikiama pirmenybė profesiniam ir koleginiam sektoriui universitetui nepalieka galimybės toliau tęsti studijų veiklos socialinių ir humanitarinių mokslų srityje ir universitetą verčia koncentruotis į turimas stiprybes. Ieškoti KU sinergijos su Klaipėdoje veikiančiomis kolegijomis yra netikslinga, nes kolegijų profilis skiriasi, jos nevykdo mokslinės veiklos, galinčios sustiprinti universitetą, taip pat tai yra stabiliai veikiančios institucijos. KU turi potencialą stiprėti mokslo ir studijų veiklomis fizinių ir biomedicinos mokslų srityse, nes tai atitinka institucijos mokslinį ir regioninį potencialą bei Baltijos jūros regiono poreikius.

6. Šiaulių regiono valstybiniai universitetai:

6.1. Nuolatinių gyventojų skaičius ir gimstamumas Šiaulių apskrityje per 15 metų sumažėjo 25 proc. Šiaulių apskritis – tarp daugiausiai gyventojų dėl emigracijos prarandančių Lietuvos apskričių, dauguma emigrantų yra iki 40 metų amžiaus. Šiaulių apskrityje gyvena 9,6 proc. Lietuvos gyventojų ir yra sukuriama 7,2 proc. viso Lietuvos BVP.

6.2. Šiauliuose veikia vienas valstybinis universitetas ir viena valstybinė kolegija. Kolegijų ir universitetų priimamų studentų skaičius yra mažesnis nei į profesines mokyklas priimamų mokinių skaičius.

6.3. Šiaulių universitetas (toliau – ŠU) – vienintelis universitetas Šiaulių regione ir į jį stoja daugiausia Šiaulių regiono abiturientai – daugiau kaip 70 proc. įstojusiųjų į ŠU buvo baigę Šiaulių regiono mokyklas. Tačiau vis mažesnė Šiaulių apskrities abiturientų dalis, kuri renkasi studijas Lietuvos universitetuose, pasirenka ŠU (2010 metais – 35 proc, 2016 metais – 11 proc.). Kadangi Šiaulių regionas pasižymi didžiausiu gimstamumo skaičiaus mažėjimu (–25 proc. per paskutinius 15 metų) iš visų Lietuvos regionų, turinčių universitetus, o ŠU nepritraukia studentų iš kitų Lietuvos regionų ar užsienio (užsienio studentų dalis ŠU yra apie 5 kartus mažesnė nei visų valstybinių Lietuvos universitetų vidurkis), ŠU artimiausioje ateityje nebeturės pakankamai studentų, kad galėtų išlikti bent vidutinio dydžio (daugiau kaip 2000 studentų) savarankišku universitetu. ŠU taip pat nėra į mokslą orientuotas universitetas. Tarp 2012–2015 metais ŠU

baigusių studentų tik 0,3 proc. sudarė doktorantai. Tai mažiausia doktorantų dalis tarp visų Lietuvos valstybinių universitetų. Taip pat svarbu, kad beveik pusė ŠU doktorantų yra edukologijos krypties doktorantai. Būtent edukologijos sritis yra pakankamai išplėtotą ŠU, kuri pagal studentų skaičių ugdymo krypties studijose atsilieka tik nuo LEU universiteto. Mažėjant studentų skaičiui ŠU, būtent ugdymo, edukologijos srityse turi daugiausia galimybių išlaikyti kokybišką studijų teikimą ir studentų pritraukimą. Tačiau orientuojantis platesnį studijų sričių vystymo spektrą ir reikšmingai sumažėjus studentų skaičiui, ŠU galimybės išlikti savarankišku universitetu yra ribotos.

VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ VERTINIMAS PAGAL STUDIJŲ IR MOKSLO VEIKLĄ

Universitetas	Mokslo kokybę universitetuose atspindintys kriterijai			Studijų kokybę ir studentų skaičiaus dinamiką universitete parodantys kriterijai			Balų suma
	MTEPI veiklos apimtys ir lėšos (iki 5 balų)	Tyrėjų skaičius ir universitetų tarptautinės publikacijos (iki 6 balų)	Už ūkio subjektų MTEPI gautos lėšos (iki 4 balų)	Universiteto stipriosios studijų sritys (iki 5 balų)	Bendras studentų skaičius universitete (iki 6 balų)	Studentų priėmimo dinamika, įvedus minimalų konkursinį balą (iki 4 balų)	
Vilniaus universitetas	5	6	4	5	6	4	30
Kauno technologijos universitetas	4	2	4	3	3	3	19
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	2	5	4	2	3	2	18
Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	3	4	1	2	2	4	16
Vytauto Didžiojo universitetas	1	1	0,25	2	2	2	8,5
Mykolo Romerio universitetas	0,5	1	0,25	2	2	0	5,75
Klaipėdos universitetas	1	2	1	0,75	0,5	0,5	5,75
Aleksandro Stulginskio universitetas	0,75	1	1	0,75	0,5	0	4
Lietuvos edukologijos universitetas	0,5	0,5	0,25	0,75	0,5	1	3,5
Lietuvos sporto universitetas	0,25	1	0,25	0,75	0,5	0,5	3,25
Šiaulių universitetas	0,5	0,5	0,25	0,75	0,5	0,5	3

Duomenų šaltinis: Investicijų į aukštojo mokslo sistemą žemėlapis: <http://www.smm.lt/web/lt/veikla/es-parama/20142020-m-es-fondu-investicijos-svietimui-ir-mokslui>.